

Helyi tanterv – Történelem

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

A kerettanterv témakörönként határozza meg a javasolt óraszámot. Ezek összege megfelel az évi teljes óraszámoknak, amely elegendő a témák ismeretanyagának feldolgozásához és a tanulási eredményekhez kapcsolódó kompetenciák elsajátításához. A kerettantervben meghatározott tanulási tartalmak azonban átlagos esetben a javasolt órakeret kb. 80%-ában feldolgozhatók.

A helyi tanterv alapján a tanár a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető. Ezeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú legyen. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projekt munkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.

A Témakörönként megjelenő tantervi táblázatok magukba foglalják a hozzájuk tartozó Témákat, a konkrétabb tartalmakat feltüntető Altémákat, valamint az egyes témakörökhöz kapcsolódó Fogalmak és adatok/Lexikák címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat,

személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat. Minden fogalmi elem csak egyszer fordul elő, annál a témakörnél, ahol kötelező elemként először szerepel a tantervben. A táblázat utolsó oszlopában feltüntetett Fejlesztési feladatok teljesítésével valósulnak meg az előírt tanulási eredmények.

A táblázat alatt témakörönként felsorolt Javasolt tevékenységek nem kötelező elemei a tantervnek, de eredményessé tehetik a tananyag feldolgozását és a szaktanári munkát. Ezek köre természetesen bővíthető különféle tanulási eljárásokkal, módszerekkel.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

(A TÖRTÉNELMI ISMERETEK AZ EGYES ÉVFOLYAMPÁROKNÁL KERÜLNEK BEMUTATÁSRA.)

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan tud használni általános és történelmi, nyomtatott és digitális információforrásokat (tankönyv, kézikönyvek, szakkönyvek, lexikonok, képzőművészeti alkotások, könyvtár és egyéb adatbázisok, filmek, keresők);
- önállóan információkat tud gyűjteni, áttekinteni, rendszerezni és értelmezni különböző médiumokból és írásos vagy képi forrásokból, statisztikákból, diagramokból, térképekről nyomtatott és digitális felületekről;
- tud forráskritikát végezni, és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján;
- képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét;
- képes a szándékainak megfelelő információkat kiválasztani különböző műfajú forrásokból;
- összehasonlítja a forrásokban talált információkat saját ismereteivel, illetve más források információival és megmagyarázza az eltérések okait;
- képes kiválasztani a megfelelő forrást valamely történelmi állítás, vélemény alátámasztására vagy cáfolására.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar és az európai történelem tanult történelmi korszakait, időszakait, és képes azokat időben és térben elhelyezni;
- az egyes események, folyamatok idejét konkrét történelmi korhoz, időszakhoz kapcsolja vagy viszonyítja, ismeri néhány kiemelten fontos esemény, jelenség időpontját, kronológiát használ és készít;

- össze tudja hasonlítani megadott szempontok alapján az egyes történelmi korszakok, időszakok jellegzetességeit az egyetemes és a magyar történelem egymáshoz kapcsolódó eseményeit;
- képes azonosítani a tanult egyetemes és magyar történelmi személyiségek közül a kortársakat;
- felismeri, hogy a magyar történelem az európai történelem része, és példákat tud hozni a magyar és európai történelem kölcsönhatásaira;
- egyszerű történelmi térképvázlatot alkot hagyományos és digitális eljárással.
- a földrajzi környezet és a történelmi folyamatok összefüggéseit példákkal képes alátámasztani;
- képes különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítására, a történelmi tér változásainak és a történelmi mozgások követésére megadott szempontok alapján a változások hátterének feltárásával.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes a történelmi jelenségeket általános és konkrét történelmi fogalmak, tartalmi és értelmező kulcsfogalmak felhasználásával értelmezni és értékelni;
- fel tud ismerni fontosabb történelmi fogalmakat, meghatározás alapján;
- képes kiválasztani, rendezni és alkalmazni az azonos korhoz, témához kapcsolható fogalmakat;
- össze tudja foglalni rövid és egyszerű szaktudományos szöveg tartalmát;
- képes önállóan vázlatot készíteni és jegyzetelni;
- képes önállóan eligazodni a térképen, topográfiai feladatokat elvégez,
- képes egy-egy korszakot átfogó módon bemutatni;
- történelmi témáról kiselőadást, digitális prezentációt alkot és mutat be;
- történelmi tárgyú folyamatábrákat, digitális táblázatokat, diagramokat készít, történelmi, gazdasági társadalmi és politikai modelleket vizuálisan is meg tud jeleníteni;
- megadott szempontok alapján történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (esszét) tud alkotni, amelynek során tételmondatokat fogalmaz meg, szövegtömörítés és átfogalmazás segítségével, állításait több szempontból indokolja és következtetéseket von le;
- társaival képes megvitatni történelmi kérdéseket, amelynek során bizonyítékokon alapuló érvekkel megindokolja a véleményét, és választékosan reflektál mások véleményére, árnyalja saját álláspontját.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes felismerni, megfogalmazni és összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat;

- a tanult ismereteket problémaközpontúan tudja rendezni,
- hipotéziseket alkot történelmi személyek, társadalmi csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról;
- önálló kérdéseket fogalmaz meg történelmi folyamatok, jelenségek és események feltételeiről, okairól és következményeiről;
- önálló véleményt tud alkotni történelmi eseményekről, folyamatokról, jelenségekről és személyekről;
- képes különböző élethelyzetek, magatartásformák megfigyelése által következtetések levonására, erkölcsi kérdéseket is felvető történelmi helyzetek felismerésére és megítélésére;
- a változás és a fejlődés fogalma közötti különbséget ismerve képes felismerni és bemutatni azokat azonos korszakon belül, vagy azokon átívelően;
- képes összevetni, csoportosítani és súlyozni az egyes történelmi folyamatok, jelenségek, események okait, következményeit, és ítéletet alkotni azokról, valamint a benne résztvevők szándékairól;
- összehasonlítja különböző, egymáshoz hasonló történelmi helyzeteket, folyamatokat, jelenségeket;
- képes felismerni konkrét történelmi helyzetekben, jelenségekben és folyamatokban valamely általános szabályszerűség érvényesülését;
- összehasonlítja és kritikusan értékeli az egyes történelmi folyamatokkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos eltérő álláspontokat;
- feltevéseket fogalmaz meg, azok mellett érveket gyűjt, illetve mérlegeli az ellenérveket;
- felismeri, hogy a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális viszonyai a múltbeli események, tényezők következményeként alakultak ki.

9–10. évfolyam

A középiskola első két évfolyamának témakörei az ókortól a XIX. század közepéig ölelik fel a magyar és egyetemes történelem fontosabb folyamatait, jelenségeit, eseményeit, illetve az ehhez kapcsolódó tanulási eredményeket és fejlesztési feladatokat. A magyar és európai identitásunk alapját képező civilizációkhoz, korszakokhoz, történelmi eseményekhez tartozó témakörök az általános iskola után ismét előkerülnek, ám új megközelítéssel és bővülő tartalommal. Míg a témák többsége 5–6. évfolyamon a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően többnyire életmódtörténeti és portré témakörökbe rendeződtek, a középiskolában előtérbe kerül a politikai, társadalmi, gazdasági és kultúrtörténeti megközelítés, a hangsúly a korszakok gazdasági változásaira, társadalmi szerkezetére, politikai modelljeire és világgképére helyeződik.

Az egyetemes és a magyar történeti témák általában külön témakörökbe szerveződnek, mivel előbbiek jobbra tematikus, utóbbiak pedig tematikus és eseménytörténeti jellegűek. A magyar történelem eseményei és folyamatai az egyetemes történelem által felrajzolt háttér előtt, nemzetközi összefüggésekbe ágyazva jelennek meg.

A strukturáltabb szempontok és bővebb ismeretek mellett az egyes témák feldolgozási módja is változik. A szemléletes megjelenítés és a történetek tanítása mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az önállóan végzett információszerző és –feldolgozó tevékenységek, a forrásokkal végzett különböző műveletek és a problémaközpontú tárgyalási mód.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;
- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világgképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;

- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítás, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;
- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;
- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

9-10. évfolyam

Óraszám: 136 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám
Civilizáció és államszervezet az ókorban	13
Vallások az ókorban	5
Hódító birodalmak	6
A középkori Európa	10
A magyar nép eredete és az Árpád-kor(mélységelvű téma)	14
A középkori Magyar Királyság fénykora (mélységelvű téma)	19
A kora újkor	12
A török hódoltság kora Magyarországon(mélységelvű téma)	10
A felvilágosodás kora	14
Magyarország a 18. században	10
Új eszmék és az iparosodás kora	5
A reformkor(mélységelvű téma)	10
A forradalom és szabadságharc	8
Összes óraszám:	136

Megjegyzések: A szaggatott vonal az évfolyamok közötti határokat jelzi.

9. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Civilizáció és államszervezet az ókorban

ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A Közel-Kelet civilizációi	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján – Tudomány – A pénz megjelenése 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>öntözéses földművelés</u>, <u>fáraó</u>, <u>piramis</u>, <u>hieroglifa</u>, <u>ékirás</u>, <u>múmia</u>, <u>Akropolisz</u>, <u>filozófia</u>, <u>jósa</u>, <u>olümpiai játékok</u>, <u>városállam/polisz</u>, <u>arisztokrácia</u>, <u>démosz</u>, <u>demokrácia</u>, <u>népgyűlés</u>, <u>sztratégosz</u>, <u>cserépszavazás</u>, <u>rabszolga</u>, <u>patrícius</u>, <u>plebejus</u>, <u>consul</u>, <u>senatus</u>, <u>dictator</u>, <u>néptribunus</u>, <u>császár</u>, <u>amfiteátrum</u>, <u>gladiátor</u>, <u>provincia</u>, <u>légió</u>, <u>limes</u>, <u>polgárjog</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. – Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. 	2
A görög civilizáció	<ul style="list-style-type: none"> – A görög anyagi kultúra öröksége. – A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése. 	<p><i>Személyek:</i></p> <p>Hammurapi, Kleiszthenész, <u>Periklész</u>, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, <u>Nagy Sándor</u>, <u>Julius Caesar</u>, <u>Augustus</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása. 	2
Az athéni demokrácia	<ul style="list-style-type: none"> – Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. – Kleiszthenész és Periklész. – Az athéni államszervezet és működése. 	<p><i>Kronológia:</i></p> <p><u>Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor</u>, <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u>, <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u>, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása. – Pannónia jelentősebb városainak azonosítása. – A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása. 	3
A római civilizáció	<ul style="list-style-type: none"> – Római városépítészet, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. – A római jog néhány máig élő alapelve. – A birodalom kiterjedése és a 			3

	provinciák (Pannónia). – A latin nyelv és írás elterjedése.	reformjai, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u> , Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.	– Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása. – A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásai feltárása. – A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia melletti érvek megfogalmazása. – Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával. – Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.	
A római köztársaság	– A vérségi, a vagyoni és a területi elv. – A római köztársaság államszervezete és működése. – Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus.	<i>Topográfia:</i> Mezopotámia, Babilon, <u>Egyiptom</u> , <u>Nílus</u> , <u>Olümpia</u> , <u>Athén</u> , Alexandria, <u>Itália</u> , <u>Róma</u> , <u>Római Birodalom</u> , <u>Pannónia</u> , <u>Aquincum</u> , Savaria, <u>Jeruzsálem</u> .		3

TÉMAKÖR: Vallások az ókorban

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Politeizmus és monoteizmus	<ul style="list-style-type: none"> – A politeizmus az ókori Keleten. – Görög és római istenek. – A zsidó monoteizmus 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p>politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. 	2
A kereszténység kezdete	<ul style="list-style-type: none"> – Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromságtan 	<p>jeruzsálemi templom, diaszpóra,, Messiás, <u>keresztény vallás, kereszttség és úrvacsora</u>, apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség, evangélium</u>, püspök, zsinat.</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p><u>Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok</u>, Constantinus</p> <p><i>Kronológia:</i></p> <p><u>a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.)</u>, 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.</p> <p><i>Topográfia:</i></p> <p><u>Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. – Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. – Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról. 	3

TÉMAKÖR: Hódító birodalmak

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Egy eurázsiai birodalom: a hunok	<ul style="list-style-type: none">– A nomád életmód, harcmódor és államszervezés.– A népvándorlás.– A Hun Birodalom.– Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása.– Róma örökösei Európa térképén.	<p>Fogalmak:</p> <p><u>népvándorlás</u>, <u>hunok</u>, ortodox, <u>iszlám</u>, <u>Korán</u>, kalifa.</p> <p>Személyek:</p> <p><u>Attila</u>, Justinianus, <u>Mohamed</u>, Nagy Károly, I. Ottó.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában.– A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.	3
Az Arab Birodalom és az iszlám	<ul style="list-style-type: none">– Mohamed tanításai és a Korán.– Az iszlám kultúra jellegzetességei.– Az Arab Birodalom és az arab hódítás.– Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.	<p>Kronológia:</p> <p><u>476 a Nyugatrómai Birodalom bukása</u>, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.</p> <p>Topográfia:</p> <p>Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen.– Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.	3

TÉMAKÖR: A középkori Európa

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A parasztság világa	<ul style="list-style-type: none"> – A hierarchikus világnép. – Az uradalom. – A jobbágyság kötelességei és jogai. – Az önellátástól az áruterelésig. – Éhínségek, járványok, felkelések. 	<p>Fogalmak:</p> <p><u>uradalom</u>, <u>földesúr</u>, majorság, <u>jobbágyság</u>, <u>robot</u>, kiváltság, rend, <u>pápa</u>, érsek, cölibátus, <u>szereztes</u>, <u>bencés rend</u>, ferences rend, eretnek, inkvizíció, <u>kolostor</u>, <u>katolikus</u>, <u>szent</u>, <u>kódex</u>, <u>román stílus</u>, <u>gótikus stílus</u>, <u>reneszánsz</u>, <u>lovag</u>, <u>nemes</u>, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, <u>polgár</u>, <u>céh</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével. – A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. – A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása. – A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre. – A céhek működésének jellemzése források alapján. 	3
	<p>Az egyházi rend</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. – Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – A szerzetesség. – Az eretnekség. – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. – Román és gótikus építészet – európai és magyar példák. 			
A nemesi rend	<ul style="list-style-type: none"> – Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. – A keresztes hadjáratok eszméje 	<p>Kronológia:</p> <p>476–1492 a <u>középkor</u>, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.</p>	<p>Topográfia:</p>	2
A polgárok világa	<ul style="list-style-type: none"> – A középkori város és lakói. – A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. – A helyi és távolsági kereskedelem. – A reneszánsz építészet (európai és magyar példák). 			2

		Egyházi Állam, <u>Anglia</u> , <u>Franciaország</u> , levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, <u>Szentföld</u> .	
--	--	--	--

TÉMAKÖR: A magyar nép eredete és az Árpád-kor

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Magyar őstörténet és honfoglalás	<ul style="list-style-type: none"> – Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. – A kalandozások – a lovas-íjász harcmodor. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u>, <u>törzs</u>, <u>fejedelem</u>, kabarok, <u>vérszerződés</u>, <u>honfoglalás</u>, <u>kettős honfoglalás</u> elmélete, avarok, <u>rovásírás</u>, <u>kalandozások</u>, <u>székelyek</u>, <u>vármegye</u>, egyházmegye, érsekség, <u>tized</u>, nádor, <u>ispán</u>, kancellária, kettős kereszt, szászok, <u>kunok</u>, <u>tatórok/mongolok</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése. – A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása. 	3
Az államalapítás	<ul style="list-style-type: none"> – Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyházszervezés. 			5

<p>A magyar állam megszilárdulás a az Árpád-korban</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szent László, az országépítő. – Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai. 	<p>Személyek: <u>Álmos</u>, <u>Árpád</u>, az Árpád-ház, <u>Géza</u>, <u>I. (Szent) István</u>, Koppány, <u>Szent Gellért</u>, Szent Imre, <u>I. (Szent) László</u>, <u>Könyves Kálmán</u>, <u>III. Béla</u>, <u>II. András</u>, <u>IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>.</p> <p>Kronológia: <u>895 a honfoglalás</u>, <u>907 a pozsonyi csata</u>, <u>997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása</u>, <u>1222 az Aranybulla</u>, <u>1241–1242 a tatárjárás</u>.</p> <p>Topográfia: <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár</u>, <u>Buda</u>, <u>Muhi</u>, Erdély, <u>Horvátország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése. – A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása. 	<p style="text-align: center;">6</p>
---	--	--	--	--------------------------------------

TÉMAKÖR: A középkori Magyar Királyság fénykora

ÓRASZÁM: 19 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
<p>Az Anjouk</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó. – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratai. 	<p>Fogalmak: <u>aranyforint</u>, <u>regálé</u>, <u>kapuadó</u>, <u>kilenced</u>, <u>bandérium</u>, <u>perszonálunió</u>, <u>sarkalatos nemesi jogok</u>, <u>fő- és köznemes</u>, <u>szabad királyi város</u>, <u>bányaváros</u>, <u>mezőváros</u>, <u>kormányzó</u>, <u>szekérvár</u>, <u>végvár</u>, <u>szultán</u>, <u>szpáhi</u>, <u>janicsár</u>, <u>rendkívüli hadiadó</u>, <u>füstpénz</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és 	5
	<ul style="list-style-type: none"> – Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély. – Hunyadi János, a politikus és hadvezér. 		<ul style="list-style-type: none"> – A késő középkori magyar állam és 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Hunyadi János törökellenes harcai. 	<p>fekete sereg, <u>zsoldos</u>, Corvina, <u>Szent Korona</u>, Szent Koronatan, <u>Képes krónika</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u>, <u>I. (Nagy) Lajos</u>, <u>Luxemburgi Zsigmond</u>, <u>Hunyadi János</u>, <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalása</u>, 1308. I. Károly uralkodásának kezdete, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u>, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u>, <u>1458–90 Mátyás uralkodása</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Lengyelország</u>, <u>Csehország</u>, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, <u>Nándorfehérvár</u>, Kolozsvár, Kenyérmező, <u>Oszmán Birodalom</u>.</p>	<p>az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. – Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. – A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása. 	4
<p>Hunyadi Mátyás</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mátyás útja a trónig. – A központosított királyi hatalom. – Jövedelmek és kiadások. – Birodalomépítő tervek. – Aktív védelem a török ellen. 			
<p>A magyar középkor kulturális hagyatéka</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Honfoglalás kori leletek. – A Szent Korona. – Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. – Magyar geszták, krónikák és szentek legendái. 			5

10. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: A kora újkor

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A földrajzi felfedezések	<ul style="list-style-type: none"> – A portugál és spanyol felfedezések. – A korai gyarmatosítás és következményei. – A világkereskedelem kialakulása. – Az abszolutizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>gyarmat</u>, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u>, tőke, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, örökös jobbágyság, <u>reformáció</u>, protestáns, <u>evangélikus</u>, <u>református</u>, anglikán, unitárius, <u>vallási türelem</u>, <u>ellenreformáció</u>, <u>katolikus megújulás</u>, <u>jezsuiták</u>, <u>barokk</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. – Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelm új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. – Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral. 	3
A korai kapitalizmus	<ul style="list-style-type: none"> – Az árforradalom. – A manufaktúrák. – Bankok és tőzsdék. – Az európai munkamegosztás és következményei 	<p><i>Személyek:</i></p> <p><u>Kolumbusz Kristóf</u>, <u>Vasco da Gama</u>, <u>Ferdinánd Magellán</u>, <u>Luther Márton</u>, <u>Kálvin János</u>, <u>Károli Gáspár</u>, <u>Pázmány Péter</u>, <u>Apáczai Csere János</u>, <u>Habsburg-dinasztia</u>, <u>V. Károly</u>, <u>Loyolai (Szent) Ignác</u>, <u>XIV. Lajos</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése. – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerzet összehasonlítása. 	3
Reformáció Európában és Magyarországon	<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). – Luther és Kálvin fellépése. – A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése. – A reformáció eredményei Magyarországon 	<p><i>Kronológia:</i></p> <p>1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerzet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. 	4
„Hitviták tüzeiben”	<ul style="list-style-type: none"> – Vallási konfliktusok Európában. – Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. – A magyar protestáns és katolikus iskolák. 	<p>1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika összefonódásának felismerése. – Az erdélyi vallási türelem 	2

	<ul style="list-style-type: none"> – A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon. 	<p><i>Topográfia:</i></p> <p><u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, Párizs/Versailles, <u>Sárospatak</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> szerepének és jelentőségének felismerése. – A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése. 	
--	--	---	--	--

TÉMAKÖR: A török hódoltság kora Magyarország

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Az ország három részre szakadása	<ul style="list-style-type: none"> – A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. – Az ország három részre szakadása. – A várháborúk és az új végvárrendszer. 	<p><i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúszabadság.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u>, <u>II. Lajos</u>, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u>, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, <u>Bocskai István</u>, <u>Bethlen Gábor</u>, <u>Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér)</u>, I. Lipót, Savoyai Jenő.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken. – A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján. 	4
A két magyar állam	<ul style="list-style-type: none"> – A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. – Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata</u>, <u>1541 Buda eleste</u>, <u>1552 Eger védelme</u>, <u>1566 Szigetvár eleste</u>, <u>1664 a vasvári béke</u>, <u>1686 Buda visszafoglalása</u>, <u>1699 karlócai béke</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. 	3
A török kiűzése és a török kor mérlege	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország az európai munkamegosztásban. – Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. – A török kiűzése. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Mohács</u>, <u>Kőszeg</u>, <u>Eger</u>, <u>Szigetvár</u>, <u>Habsburg Birodalom</u>, <u>Erdélyi Fejedelemség</u>, <u>Hódoltság</u>, Magyar Királyság (királyi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. – A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális 	3

		Magyarország), Gyulafehérvár, <u>Bécs</u> .	<u>Pozsony</u> ,	alkotások azonosítása.	
--	--	--	------------------	---------------------------	--

TÉMAKÖR: A felvilágosodás kora

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A felvilágosodás	<ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világgépe. – A felvilágosodás államelméletei. – A szabad verseny elmélete. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u>, jogegyenlőség, <u>hatalmi ágak</u> <u>megosztása</u>, népfelség, társadalmi szerződés, <u>szabad verseny</u>, <u>alkotmány</u>, alkotmányos monarchia, <u>elnök</u>, <u>miniszterelnök</u>, felelős kormány, <u>cenzus</u>, <u>általános választójog</u>, <u>forradalom</u>, <u>diktatúra</u>, jakobinus, Szent Szövetség.</p> <p><i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u>, Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u>, <u>1789 a francia forradalom</u>, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>, <u>Párizs</u>, <u>Oroszország</u>, <u>Waterloo</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor és a felvilágosodás világgépeinek összehasonlítás a – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítás a különböző szempontok alapján. – A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. – A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása. 	5
A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése	<ul style="list-style-type: none"> – A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. – Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök. 		<ul style="list-style-type: none"> – A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. 	4
A francia forradalom és hatása	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. – A jakobinus diktatúra. – Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja. 		<ul style="list-style-type: none"> – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. – A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása. 	5

TÉMAKÖR: Magyarország a 18. században

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A Rákóczi-szabadságharc	<ul style="list-style-type: none"> Magyarország a Habsburg Birodalomban. A szabadságharc okai és céljai. A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. A szatmári béke kompromisszuma. 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>kuruc</u>, <u>labanc</u>, <u>szabadságharc</u>, trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, <u>úrbéri rendelet</u>, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p><u>II. Rákóczi Ferenc</u>, <u>Mária Terézia</u>, II. József.</p> <p><i>Kronológia:</i></p> <p><u>1703–1711</u> a <u>Rákóczi-szabadságharc</u>, 1711 a szatmári béke, <u>1740–1780</u> <u>Mária Terézia</u> uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.</p> <p><i>Topográfia:</i></p> <p><u>Temesvár</u>, Határőrvidék, Poroszország.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. Magyarország újranépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével. A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása. Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése. A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása. 	3
Magyarország újranépesülése és újranépesítése	<ul style="list-style-type: none"> A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. A többnyelvű és többvallású ország. Gazdaság és életmód. 			4
A felvilágosult abszolutizmus reformjai	<ul style="list-style-type: none"> A Pragmatica Sanctio. A felvilágosult abszolutizmus céljai. Mária Terézia: együttműködés és reform. II. József reformpolitikája és kudarca. 			3

TÉMAKÖR: Az új eszmék és az iparosodás kora

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus	<ul style="list-style-type: none">– Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság.– Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam.– Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.	<p><i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus</u>, <u>nacionalizmus</u>, nemzetállam, <u>konzervativizmus</u>, reform, <u>ipari forradalom</u>, <u>munkanélküliség</u>, <u>tömegtermelés</u>, szegregáció.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, Henry Ford.</p> <p><i>Topográfia:</i> Manchester, New York.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján.– Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése.– Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése.– Az ipari forradalmak ökológiai következményeinek azonosítása.– A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.	2
Az ipari forradalom hullámjai	<ul style="list-style-type: none">– Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat.– A közlekedés forradalma.– A második hullám: elektronika és vegyipar.– A gyár és a futószalag.– Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai.			3

TÉMAKÖR: A reformkor

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A politikai élet színterei	<ul style="list-style-type: none">– A Habsburg Birodalom és Magyarország.– A rendi országgyűlés és a meyerendszer.– A reformkori Pest-Buda.	<p><i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, <u>közteherviselés</u>, <u>jobbágyszabadítás</u>, örökváltság.</p> <p><i>Személyek:</i></p>	<ul style="list-style-type: none">– A jobbágyszerzés és megoldási javaslatának értelmezése szövegek és adatok alapján.– A nyelvkérdés és a nemzetnévadás	5

	<ul style="list-style-type: none"> – A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra. 	József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u> , Kölcsey Ferenc,	bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelv váltása, Lőv Lipót)	
A reformkor fő kérdései	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv ügye és a nemzeté válás. – A jobbágykérdés: örökváltás, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája. 	<u>Deák Ferenc</u> , <u>Kossuth Lajos</u> , Ganz Ábrahám. <i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u> , 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről. <i>Topográfia:</i> Pest-Buda.	<ul style="list-style-type: none"> – Széchenyi és Kossuth társadalmi hátterének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. 	5

TÉMAKÖR: A forradalom és a szabadságharc

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A forradalom céljai és eredményei	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai forradalmi hullám és március 15. – Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. – A Batthyány-kormány tevékenysége. 	<i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u> , <u>cenzúra</u> , áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u> , politikai nemzet, <u>nemzetiség</u> , <u>honvédség</u> , Függetlenségi nyilatkozat. <i>Személyek:</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása. – A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével. 	4
A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői	<ul style="list-style-type: none"> – Harc a dinasztiaival és a vele szövethető nemzetiségekkel. – A tavaszi hadjárat. – A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet 	Petőfi Sándor, <u>Batthyány Lajos</u> , <u>Görgei Artúr</u> , <u>Bem József</u> , <u>Klapka György</u> , <u>Ferenc József</u> , Julius Haynau.	<ul style="list-style-type: none"> – A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, 	4

	<p>az önálló állam megteremtésére.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szabadságharc leverése és a megtorlás. 	<p><i>Kronológia:</i></p> <p><u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, <u>1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat</u>, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése.</u></p> <p><i>Topográfia:</i></p> <p><u>Pákozdi</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad.</u></p>	<p>beszámolók alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása. – A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során. – A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése. – A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben. 	
--	---	---	---	--

11-12. évfolyam

A tanuló történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljön azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételéhez.

Az utolsó két év az érettségire való felkészülés időszaka. A különböző témakörök, összefüggések, jelenségek összefoglaló áttekintése külön időkeretet igényel – ez a kerettanterv ajánlása szerint 22 óra –, amit a helyi tantervek a vizsgakövetelmények figyelembevételével szabályozhatnak.

Az utolsó két év témakörei a 19. század közepétől a 21. század elejéig terjedő időszakot ölelik fel. Feldolgozásuk során kiemelt szempont, hogy ez az időszak már közvetlen hatást gyakorol a jelen társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaira, ezért különösképpen alkalmas a problémaközpontú megközelítésre. Az egyes témakörök, témák a korábbiaknál összetettebb feldolgozásra, komplexebb fejlesztésre adnak lehetőséget.

A középiskolai történelemtanulás inspirációt nyújt arra, hogy a tanuló felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt, valamint hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az iskolából kikerülve hazáját szerető, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és autonóm tagjává váljék.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményét tud formálni a kiegyezésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;

- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;
- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közel-keleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;
- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;
- ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

11-12. évfolyam

Óraszám: 186 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám
A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	6
A dualizmus kori Magyarország	15
A nagy háború	14
Az átalakulás évei	13
A két világháború között	8
A Horthy-korszak(mélységelvű téma)	12
A második világháború	18
A két világrendszer szembenállása	6
Háborútól forradalomig	10
Az 1956-os forradalom és szabadságharc (mélységelvű téma)	7
A kádári diktatúra	7
A kétpólusú világ és felbomlása	8
A rendszerváltoztatás folyamata (mélységelvű téma)	16
A világ a 21. században	14
Magyarország a 21. században	10
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	6
Ismétlés, felkészülés az érettségire	22
Összes óraszám:	186

11. évfolyam

TÉMAKÖR: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A szocializmus és a munkásmozgalom	<ul style="list-style-type: none">– Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok.– A Kommunista kiáltvány.– Szakszervezetek és munkáspártok.– Szociáldemokrácia és kommunizmus.– Keresztényszocializmus.	<p><i>Fogalmak:</i> <u>polgárháború</u>, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, <u>szocializmus</u>, szociáldemokrácia, <u>kommunizmus</u>, <u>keresztényszocializmus</u>, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u>, <u>Karl Marx</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, <u>1871</u> <u>Németország egyesítése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Németország</u>, <u>Japán</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból.– A polgári állam feladatköreiben és eredményeinek azonosítása.– A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.	2
A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)	<ul style="list-style-type: none">– A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra).– Alkotmányosság és választójog.– Jogegyenlőség és emancipációs törekvések.– A polgári állam kiépítése.			4

TÉMAKÖR: A dualizmus kora

ÓRASZÁM: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A kiegyezés és a dualizmus rendszere	<ul style="list-style-type: none">– A kiegyezés és okai.– A közös ügyek rendszere.– A magyar államszervezet.– A pártrendszer, a választójog és a véderőviták.	<p>Fogalmak:</p> <p>emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u>, <u>közös ügyek</u>, közjogi kérdés, húsvéti cikk, <u>dualizmus</u>, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsenti, népoktatás, <u>Millennium</u>, asszimiláció, autonómia.</p> <p>Személyek:</p> <p>Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.</p> <p>Kronológia:</p> <p>1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, <u>1867 a kiegyezés</u>, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából.– A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése.– A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése.– A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével.– A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.– A dualizmus legkiemelkedőbb	3
A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete	<ul style="list-style-type: none">– A politikai nemzet koncepciója.– A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény.– Asszimiláció és anyanyelvhasználat.– Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak.– Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése.– Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon.			4
Az ipari forradalom Magyarországon	<ul style="list-style-type: none">– A gazdasági kiegyezés.– A vasútépítés.– Állami gazdaságpolitika.– Mezőgazdaság és élelmiszeripar.– Modernizálódó ipar.			4

Társadalom és életmód a dualizmus korában	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás. 	Topográfia: <u>Budapest</u> , <u>Osztrák-Magyar Monarchia</u> , Fiume.	gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. <ul style="list-style-type: none"> – A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban. 	4
--	--	--	--	---

TÉMAKÖR: A nagy háború

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Az első világháború előzményei	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmatosítás okai és céljai. – Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok. 	Fogalmak: villámháború, <u>front</u> , <u>állóháború</u> , <u>háterszág</u> , <u>antant</u> , <u>központi hatalmak</u> , hadigazdaság, hadifogság. Személyek: II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése. – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. 	3
Az első világháború	<ul style="list-style-type: none"> – A világháború kitörése. – A hadviselő felek és a frontok. – Oroszország és a központi hatalmak összeomlása. 	Kronológia: 1914. június 28. a sarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása – A front és a háterszág körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése. 	4
Az első világháború jellemzői és hatása	<ul style="list-style-type: none"> – Az állóháború és az anyagcsata. – A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világtrend felbomlása. 	Topográfia: <u>Brit Birodalom</u> , <u>Szarajevó</u> , <u>Doberdó</u> , <u>Románia</u> , <u>Szerbia</u> , <u>Olaszország</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – A front és a háterszág körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése. 	3

	<ul style="list-style-type: none"> – A nők helyzetének megváltozása. 		<ul style="list-style-type: none"> – A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. – A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése. 	4
Magyarország a világháborúban	<ul style="list-style-type: none"> – Magyar frontok, nagy csaták. – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. – Magyar hősök a világháborúban. – A hátszág. – A magyar hadifoglyok sorsa. 			

TÉMAKÖR: Az átalakulás évei

ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása	<ul style="list-style-type: none"> – A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). – Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. – Az újrászülető Lengyelország. – Az olasz fasizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>bolsevik</u>, szovjet, örmény népiertás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), <u>tanácsköztársaság</u>, <u>vörösteror</u>, Lenin-fiúk, ellenforradalom, <u>fehér különítményes megtorlások</u>, “vörös térkép,” <u>kisantant</u>, jóvátétel,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. 	3
Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése	<ul style="list-style-type: none"> – A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. – A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése. 	<p>Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p>Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u>, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. 	2
A tanácsköztársaság	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösteror. 	<p>Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun</p>		2

<p>g és az ellenforradalom</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme. 	<p>Béla, <u>Horthy Miklós</u>, Apponyi Albert.</p> <p><i>Kronológia:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. 	
<p>A Párizs környéki békék</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. – Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió. 	<p><u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum.</u></p> <p><i>Topográfia:</i></p> <p><u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>, <u>Ausztria</u>, trianoni Magyarország.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében. 	3
<p>A trianoni békediktátum</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar ügy a békekonferencián. – A magyar delegáció érvei. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron. 		<ul style="list-style-type: none"> – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével. – A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása. 	3

TÉMAKÖR: A két világháború között

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A kommunista Szovjetunió	<ul style="list-style-type: none">– A totális diktatúra és a pártállam kiépítése.– A tervgazdaság és a kollektivizálás.– A terror eszközei és áldozatai.	<p><i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u>, többpártrendszer, egypártrendszer, <u>személyi kultusz</u>, koncepciók per, <u>GULAG</u>, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, <u>tervgazdaság</u>, <u>piacgazdaság</u>, New Deal, <u>fasizmus</u>, <u>nemzetiszocializmus</u>, fajelmélet, <u>antiszemitizmus</u>, Führer, SS, Anschluss.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Joszif V. Sztálin</u>, <u>Adolf Hitler</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, <u>1933 a náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szovjetunió</u>, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével.– A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása.– A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével.– A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.	3 2 3

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Talpra állás Trianon után	<ul style="list-style-type: none">– A király nélküli alkotmányos királyság.– A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában.– A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években.– A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei.	<p><i>Fogalmak:</i> kormányzó, Egységes Párt, <u>numerus clausus</u>, <u>pengő</u>, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kuno</u>, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none">– A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése.– A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval.– A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.– A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.	6
A 1930-as évek Magyarországa	<ul style="list-style-type: none">– A válság és hatása.– A belpolitika irányváltásai.– Életmód és társadalom.– A földkérdés.– Tudomány és művészet a két világháború között.– A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei.	<p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944</u> a <u>Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>		6

TÉMAKÖR: A második világháború

ÓRASZÁM: 18 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A tengelyhatalmak sikerei	<ul style="list-style-type: none"> Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. Nyugat-Európa lerohanása. Német támadás a Szovjetunió ellen. Japán támadás az Egyesült Államok ellen. 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p>Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u>, <u>szövetségesek</u>, <u>totális háború</u>, kiugrási kísérlet, <u>zsidótörvények</u>, munkaszolgálat, <u>gettó</u>, <u>deportálás</u>, <u>koncentrációs tábor</u>, haláltábor, népiirtás, <u>holokauszt</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján. 	3
	<ul style="list-style-type: none"> A keleti és a nyugati front. A csendes-óceáni hadszíntér. 	<p>partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján. 	3
	<ul style="list-style-type: none"> A területi revízió lépései. A fegyveres semlegesség. A Szovjetunió elleni háború. A Don-kanyar. A német megszállás és következményei. 	<p><i>Személyek:</i></p> <p><u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund</p>	<ul style="list-style-type: none"> A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. 	4
A holokauszt	<ul style="list-style-type: none"> Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. Koncentrációs és megsemmisítő táborok. Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. A magyarországi zsidótörvények. A magyar holokauszt. Felelősség és embermentés. 	<p>Veesenmayer, <u>Szálasi Ferenc</u>, Raoul Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u>, Apor Vilmos, Sztehló Gábor, Richter Gedeon.</p> <p><i>Kronológia:</i></p> <p>1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, <u>1939–45 a második világháború</u>, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április</p>	<ul style="list-style-type: none"> A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, 	3

<p>A második világháború jellemzői</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. 	<p>Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása</u>; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, <u>1944. március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hiroshima ellen.</p>	<p>Budapest ostroma).</p> <ul style="list-style-type: none"> – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval. 	<p>3</p>
<p>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás). 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, Pearl Harbor, <u>Hirosima</u>, Észak-Erdély, <u>Don-kanyar</u>, Kamenyec Podolszk Árpád-vonal, <u>Auschwitz</u>, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p>	<p>– A nyilas terror áttekintése források alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval. 	<p>2</p>

TÉMAKÖR: A két világrendszer szembenállása

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A kétpólusú világ kialakulása	<ul style="list-style-type: none"> – Az ENSZ megalapítása. – A párizsi béke. – Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>, kitelepítés, <u>hidegháború</u>, <u>vasfüggöny</u>, <u>szuperhatalom</u>, <u>Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)</u>, <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u>, <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása. 	2
A hidegháború	<ul style="list-style-type: none"> – A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda. – A szembenállás és enyhülés hullámai. – Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán). 	<p><i>Személyek:</i> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 az ENSZ létrejötte, <u>1947 a párizsi béke</u>, <u>a hidegháború kezdete</u>, India</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása. – A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása. 	3
A gyarmatok felszabadulása	<ul style="list-style-type: none"> – India függetlenné válása. – Kommunista fordulat Kínában. – A gyarmatbirodalmak felbomlása. – Izrael megalapítása. 	<p>függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Berlin</u>, <u>Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK)</u>, <u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK)</u>, <u>Közel-Kelet</u>, <u>Izrael</u>, <u>Észak- és Dél-Korea</u>, <u>Vietnam</u>, <u>Kuba</u>, <u>Afganisztán</u>.</p>		1

12. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Háborútól forradalomig

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Az átmenet évei Magyarországon	<ul style="list-style-type: none">– A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés.– A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság.– A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947.	<p>Fogalmak:</p> <p>népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u>, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u>, tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.</p> <p>Személyek:</p> <p>Tildy Zoltán, <u>Kovács Béla</u>, <u>Mindszenty József</u>, <u>Rákosi Mátyás</u>, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</p> <p>Kronológia:</p> <p><u>1945 szovjet megszállás</u>, <u>választás Magyarországon</u>, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>, 1949 kommunista alkotmány.</p> <p>Topográfia:</p>	<ul style="list-style-type: none">– Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása.– A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása.– A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva.– Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát.– A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján.– A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon.– A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző	3
A szovjetizálás Magyarországon	<ul style="list-style-type: none">– Az egypárti diktatúra kiépítése.– Államosítás és kollektivizálás.– Koncepciók, perek, egyházüldözés.– A keleti blokk.			3
A Rákosi-diktatúra	<ul style="list-style-type: none">– Az erőltetett iparosítás.– A pártállam.– A terror.– A diktatúra hatása a mindennapi életre.			4

		Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk, Hortobágy.	források segítségével.	
--	--	--	---------------------------	--

TÉMAKÖR: Az 1956-os forradalom és szabadságharc

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A forradalom	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom okai és közvetlen előzményei. – A forradalom céljai. – Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. – A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás). 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>MEFESZ</u>, <u>pesti srácok</u>, <u>Molotov-koktél</u>, munkástanács, sortűzek.</p> <p><i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, <u>Nagy Imre</u>, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u>, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, <u>1956. november 4. a szovjet támadás</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. – 1956 szimbólumainak értelmezése. – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. – A forradalom és szabadságharc értékelése. 	4
A nemzet szabadságharca	<ul style="list-style-type: none"> – Szabadságharc a fővárosban és vidéken. – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. – A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése. 	<p><i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, Salgótarján.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom és szabadságharc értékelése. 	3

TÉMAKÖR: A kádári diktatúra

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A pártállami diktatúra és működése	<ul style="list-style-type: none">– A megtorlások időszaka, formái és áldozatai.– A pártállam és szervezetei.– Az erőszakos téészesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése.– Hamis társadalmi béke – a kádári alku.– Az elnyomás változó formái.	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), munkásórség, Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőségvetkezet, háztáji, III/III. ügyosztály, tervgazdaság, új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, gulyáskommunizmus, „három T”.</u></p>	<ul style="list-style-type: none">– A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata.– A „kádári alku” fogalmának értelmezése.– Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában.– A téészesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával.	3
Gazdaság, társadalom, életmód	<ul style="list-style-type: none">– A tervgazdaság és a KGST.– A gazdasági reform és a második gazdaság.– A „gulyáskommunizmus”.– Népesedési folyamatok.– Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság.	<p><i>Kronológia:</i></p> <p><u>1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</u></p>	<ul style="list-style-type: none">– A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején.– A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.	4

TÉMAKÖR: A kétpólusú világ és felbomlása

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A Nyugat a 20. század második felében	<ul style="list-style-type: none"> – A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>jóléti állam</u>, prágai tavasz, Szolidaritás.</p> <p><i>Személyek:</i> Nicolae Ceaușescu, <u>Mihail Sz. Gorbacsov</u>, Lech Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u>, <u>Ronald Reagan</u>, Helmut Kohl.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukraina</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. – A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. – A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. – A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen. 	<p>3</p> <p>2</p> <p>3</p>

TÉMAKÖR: A rendszerváltás folyamata

ÓRASZÁM: 16 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A Kádár-rendszer végnapjai	<ul style="list-style-type: none"> Az adósságválság kialakulása és következményei. Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. Az ellenzék megszerveződése Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása. 	<p><i>Fogalmak:</i> adósságspirál, <u>Magyar Demokrata Fórum (MDF)</u>, Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fialat Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rendszerváltás</u>, <u>visegrádi együttműködés</u>, <u>privatizáció</u>, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p> <p><i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. A magyarországi rendszerváltatás főbb állomásainak felidézése. A gazdasági rendszerváltatás legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása. 	5
A rendszerváltás	<ul style="list-style-type: none"> Az új pártok – különböző ideológiák. Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. Az Antall-kormány megalakulása. A rendszerváltás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás). 	<p><i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltás, <u>1990 az első szabad választások</u>, <u>1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról</u>.</p>		6
A piacgazdaság kiépülése	<ul style="list-style-type: none"> A privatizáció – vesztesek és nyertesek. A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. A külkereskedelem átalakulása. Gazdasági szerkezetváltás. 			5

TÉMAKÖR: A világ a 21. században

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
Az átalakuló világ	<ul style="list-style-type: none">– A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei.– A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína.– Óriásvállalatok a globális térben.	<i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u> , iszlamizmus, <u>terrorizmus</u> , <u>globalizáció</u> .	<ul style="list-style-type: none">– A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben.– A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján.– A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése.– A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése.– A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése.– A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).– Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).	7
A globális világ	<ul style="list-style-type: none">– Demográfiai változások, népmozgások.– Az iszlamizmus térhódítása.– A kereszténység helyzete a globalizálódó világban.– Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus.– Globalizáció és kultúra.– A hagyományos és új identitások – értékek és értékválság.– Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.			7

TÉMAKÖR: Magyarország a 21. században

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A demokrácia működése Magyarországon	<ul style="list-style-type: none">– Az Alaptörvény.– A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer.– A választási rendszer.	Fogalmak: közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</u> Személyek: Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők). Kronológia: <u>1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</u> Topográfia: <u>Brüsszel.</u>	<ul style="list-style-type: none">– Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése.– A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján.– A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése.– Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében.– Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről.– Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.	3
A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői	<ul style="list-style-type: none">– A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai.– Magyarország a NATO-ban.– Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.			4
Magyarország és az Európai Unió	<ul style="list-style-type: none">– Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés.– Az Európai Unió főbb szervei és működésük.– Magyarország csatlakozásának folyamata.– Az együttműködés eredményei és nehézségei.– Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?			3

TÉMAKÖR: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Részletes követelmények				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
A határon túli magyarok	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. – Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság. 	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>kitelepítés</u>, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció.</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p><u>Esterházy János</u>, <u>Márton Áron</u>, Tőkés László.</p> <p><i>Kronológia:</i></p> <p><u>1944–1945 magyarellenes atrocitások</u>, 1990 fekete március.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján. – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban. 	3
A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. 	<p><i>Topográfia:</i></p> <p>Csúrogye, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, <u>Székelyföld</u>.</p>		3